

**Commentariorvm, Ac Dispvationvm In Primam Partem
Sancti Thomæ Tomvs ...**

Complectens ad viginti sex Quæstiones priores, centum & septem
Disputationes in Capita diuisas

Vázquez, Gabriel

Antverpiæ, 1621

Variæ opiniones Theologorum. c. 1.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-80983](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-80983)

subsistens, sed ut quo aliquid est: sicut albedo significat, ut quo aliquid est album. Quia igitur & Deus simplex est, & subsistens est, attribuius ei nomina abstracta ad significandam simplicitatem eius, & nomina concreta ad significandum subsistentiam, & perfectionem ipsius: quamuis utraque nomina deficiant à modo ipsius, sicut intellectus noster non cognoscit eum, ut est, secundum hanc vitam.

Ad tertium dicendum, quod significare substantiam cum qualitate, est significare suppositum cum natura, vel forma determinata in qua subsistit. Unde sicut de Deo dicuntur aliqua in concretionem ad significandum subsistentiam & perfectionem ipsius, sicut iam dictum est, ita dicuntur de Deo nomina significantia substantiam cum qualitate. Verba vero, & participia consignantia tempus dicuntur de ipso, ex eo quod æternitas includit omne tempus. Sicut enim simplicia subsistentia non possumus apprehendere, & significare, nisi per modum compositorum, ita simplicem æternitatem non possumus intelligere, vel voce exprimere, nisi per modum temporalium rerum, & hoc propter connaturalitatem intellectus nostri ad res compositas, & temporales. Pronomina vero demonstratiua dicuntur de Deo secundum quod faciunt demonstrationem ad id quod intelligitur, non ad id quod sentitur. Secundum enim quod à nobis intelligitur, secundum hoc sub demonstratione cadit. Et sic secundum illum modum, quo nomina, & participia, & pronomina demonstratiua de Deo dicuntur secundum hoc, & pronominiibus, & nominiibus relatiuis significari potest.

Conclusio, & summa articuli est. Non potest Deo nomen imponi, quod exprimat eius essentiam, sicut est, sicut nomen, homo, exprimit essentiam hominis, eo quod definitionem illius significet: potest tamen imponi nomen ex creaturis desumptum, quod ipsum Deum quodammodo significet.

DISPUTATIO LVII.

An essentia Dei aliquo nomine significari possit, sicut est, & (ut aiunt) quidditative.

Varia opiniones Theologorum, cap. 1.

Non solum Beati, sed viatores etiam possunt Deo nomen imponere, quod ipsum essentialiter, & quidditative significet, cap. 2.

Explicatur amplius præcedens doctrina, cap. 3.

CAPVT I.

Varia opiniones Theologorum.

Contrauersia hæc non solum de viatoribus, sed de Beatis etiam intelligitur, quæritur enim vniuersè, an ab aliquo creato intellectu pos-

sit Deo nomen imponi, quod eius essentiam, sicut est, & ut aiunt, quidditative significet: variant autem Theologi inter se, atque opinionum varietas ex vario modo loquendi orta videtur: nam re ipsa sibi non aduersantur: referam igitur, quid alij sentiant, & tandem meam sententiam explicabo.

Capreolus in 1. dist. 22. art. 1. q. 1. Bassolis q. 1. artic. 2. conclus. 3. & 4. Caiet. in hoc artic. Ferrariens. 1. contra gent. cap. 31. & recentiores aliqui, duo asserunt. Vnum est, non posse à viatoribus nomen imponi Deo, quod ipsum significet quidditative, & sicut est. Alterum est, bene posse nomen huiusmodi imponi à Beatis: hæc duo videntur quoque docuisse antiqui Theologi, Antistodoren. lib. 1. Summa, cap. 3. Bonauent. in 1. d. 22. artic. 1. q. 1. Ricardus art. 1. quest. 1. in corpore, & ad 3. & 4. argumen. secundum ordinem, Marfil. in 1. quest. 25. art. 2. Henricus in Summa, artic. 73. q. 6. & S. Thomas. contra gent. cap. 31. imo vero idem S. Doctor. in hoc art. Alex. 1. p. q. 48. memb. 1. Albert. in 1. d. 2. art. 16. & Duran. in 1. d. 22. q. 1. nu. 5. Thomas de Argentina q. 1. art. 1. licet non tam aperte (cum solum de viatoribus loquatur) eandem sententiam videatur tradidisse. Omnes enim in eo conueniunt, ut asserant, nominum impositionem pensandam esse ex cognitione rei, quam habet, qui nomen imponit.

Ex hoc autem principio probant Capreolus, Bassolis, & Caiet. duo, quæ retulimus. Si enim nominum significatio, & impositio sequitur mensuram cognitionis, quam habet de re ille, qui nomen imponit: & viatores non cognoscunt Deum, sicut est: Beati vero vident quidditative: sequitur, à viatoribus non posse nomen imponi, bene tamen à Beatis quod ipsum Deum significet, sicut est. Propositionem autem, cui tota hæc ratio innititur, eo probant, quod nomina sint signa conceptuum proferentis, aut imponentis illa, non audientis: ideo enim aliquis nomen imponit, aut proferit, ut suam mentem alteri exprimat: ergo talis erit nominum significatio, qualis est scientia, & cognitio imponentis, aut etiam proferentis. Sunt tamen recentiores aliqui Thomistæ, qui adhuc negant, à Beatis imponi posse nomen significans Deum essentialiter ipsis etiam Beatis, & videntibus ipsum: hi autem non putant, ex cognitione solum, quam habet ille, qui nomen imponit, aut eo vitur, expendendam esse eius significationem. Rationem vero, quæ id probant, asseremus infra cap. 3.

Addunt deinde Bassolis, Antistodorensis, Bonauent. Ricard. & Marfil. & Ferrariens. id, quod recentiores etiam aliqui expresse docent, nec negare possunt Caiet. & Capreo. cum ex eorum communi fundamento euidenter sequatur, addunt inquam, solum Deum posse sibi nomen imponere, quo seipsum significet perfecte, seu (ut alij dicunt) comprehensiuè. Neque enim negant, ab alio, quam à Deo, nempe à Beatis imponi posse nomen, quod significet ipsum Deum quidditative, atque adeo perfecte: sed per significationem perfectam nominis intelligunt comprehensiuam. Probant autem ex eodem fundamento, quia solus Deus se comprehendit, ut probatum manet disp. 53. ergo solus sibi potest ponere nomen, quo seipsum significet comprehensiuè, siquidem nominis significatio sequitur mensuram cognitionis, quatenus de re habet ille, qui ipsum imponit.

Verum Henricus à reliquis Doctoribus allegatis in aliquo dissentit in Summa, art. 73. q. 9. qui in duobus

Capreolus.
Bassolis.
Caietanus.
Ferrariens.
Prior sententia.

Antistod.
Bonauent.
Ricardus.
Marfil.
Henricus.
S. Thomas.
Alexand.
Albertus.
Duranus.
Argentina.
Fundamentum
suum illum.

Prioris sententia contraria.
Bassolis.
Antistod.
Bonauent.
Ricardus.
Marfil.
Ferrariens.
Caietanus.
Capreolus.

Posterior.
Henricus.
sententia.
duobus

In solutione
graced.

4 daobus primis videtur eam ipsis conuenire. Affert enim Deum posse sibi nomen imponere, quo Beatis seipsum significet eo modo, quo ab ipsis videtur, hoc est, essentialiter, & quidditative, & ipsos Beatos inter se similiter, non tamen viatores Deo posse nomen imponere, quod ipsum essentialiter significet: ceterum non posse adhuc ipsum Deum sibi nomen aliquod imponere, quo Beatis significet seipsum quoad rationem immanentis. Probat vero ex alio principio: quia quamuis putet esse necessarium rem quidditative cognosci ab eo, qui nomen imponit, ut nomen aliquod eam significet quidditative; propter quod dixit posse quidem a Beatis Deo nomen imponi ipsum significans, sicuti est, non autem a viatoribus: subiungit tamen, necessarium quoque esse, ut ij, quibus nomen significat, eo etiam modo rem cognoscant, quo nomina dicuntur significare: atque adeo censet, ex modo cognoscendi vtriusque, tam audientis, quam imponentis nomen, expendendam esse nominis significationem: ergo, quia sibi soli Deus notus est secundum rationem immanentis, non autem creaturis, etiam beatis; sequitur Deum non posse sibi nomen imponere, significans ipsum quoad rationem immanentis. Porro rem vtrique debere esse notam eo modo, quo debet per nomen significari, videlicet tam imponenti nomen, quam audienti: probat Henricus; quia nomina sunt symbola quaedam inter eum, qui loquitur, & eum qui audit: ergo, ut hoc, aut alio modo res significant, debent hoc, aut illo modo ab utroque cognosci: pensanda igitur est ex utroque nominis significatio.

Henricus ab Scoti calumnia vindicatur.

Ceterum observandum est, cum Henricus ait, solum Deum seipsum cognoscere secundum rationem immanentis, non intelligere id, quod ei imputat Scotus in 1. dist. 22. quaest. 1. §. De ratione huius; nimirum Deo soli notum esse attributum immanentis, quod quidem manifeste falsum esset, ut optime probat idem Scotus: quilibet enim Beatus videns Deum, videt omnia ipsius attributa, ut probatum est disput. 48. cap. 2. sed intelligit Henricus, solum Deum seipsum comprehendere, & hoc est, quod ait, Deum solum seipsum cognoscere quoad rationem immanentis, ac proinde eum negat, Deum posse sibi nomen imponere, quo seipsum significet secundum rationem immanentis, solum docere contendit, Deum non posse sibi nomen imponere, cuius significatione comprehendatur; cuius oppositum docuerunt aliqui D. superioris sententia. Id vero docet Henricus, quia licet putet, modum significationis nominis desumendum esse, & pensandum ex modo cognitionis, quam habet de re, qui nomen imponit; censet tamen, hoc non satis esse, sed simul etiam requiri eundem modum cognitionis in eo, qui audit nomen, & ad quem locutio dirigitur, propter rationem superius factam: ergo licet Deus seipsum comprehendat, quia nullus est intellectus, ad quem locutio Dei dirigi potest, qui Deum comprehendat, nullum erit nomen significans Deum (ut aiunt) comprehensiuum.

CAPVT II.

Non solum Beati, sed viatores etiam possunt Deo nomen imponere, quod ipsum essentialiter, & quidditative significet.

Mihi probatur opinio Scoti, quamuis, ut superius notavi, dissensio hæc solum sit vobisque in 1. part. Tomis I.

eum, non rerum: asserit igitur in 1. d. 22. quæst. vnica, (quem sequitur Okam eadem d. q. vnica, & Gabr. q. etiam vnica, præsertim art. 3.) viatores uti posse nominibus iam impositis ad significandum Deum distincte, & proprie, hoc est, essentialiter, & quidditative. Pro eius tamen explicatione quædam obseruanda sunt; primum est, duobus modis posse rem distincte, & proprie nomine aliquo significari, vno modo, si nomen significet conceptum aliquem, quia ita rei conueniat, ut alteri conuenire nequeat: sic autem potest Deus quouis nomine ad ipsum significandum imposito, proprie, & distincte significare: quare viatores etiam inter se ipsos uti possunt hoc modo nominibus significantibus Deum proprie, & distincte: hoc enim nomen, omnipotens, ita significat Deum, ut quidquam aliud non significet. Altero modo res dicitur distincte, & proprie nomine aliquo significari, quando nomen generat conceptum illius quidditativum non connotando rem aliam, nec instar alterius: & hoc fit quoties res intelligitur per proprias, non per alienas species, sicuti ipsa est. De hoc autem genere significationis est tota controversia, an videlicet viatores possint uti nominibus ad significandum Deum essentialiter, & quidditative conceptu illius, sicuti est.

Secundo notandum est id, quod Henricus optime obseruauit, nempe nomina esse symbola quædam inter illum, qui loquitur, & eum, qui audit: quocirca nomen non dicitur significare rem vnti ipso nomine, aut imponenti illud, sed audienti: ut enim docet Augustinus lib. 2. de doctrina Christiana, cap. 1. & plane omnes farentur, signum est res, que præter speciem, quam ingerit sensibus, aliquid aliud facit in cognitionem venire: ergo signum in voce, quod est nomen, præter sonum, qui aure percipitur, facit aliquid aliud cognosci, rem scilicet, ad quam significandam scimus esse nomen impositum: sed non facit, ut ille, qui nomen profert, aut imponit, rem cognoscat: imo vero prius ipse eam cognoscit, & ut alteri exprimat, & ab eo faciat cognosci, nomen imponit, aut profert: ergo nomina non significant rem imponenti, aut loquenti, sed audienti.

Tertio præmittendum est, ex sententia Aristot. 1. de interpret. cap. 1. voces, & nomina esse signa conceptuum; non eorum, quos Philosophi formales appellant, hoc est, qualitatium, quæ sunt in nostro intellectu; sed eorum, quos obiectiuos vocat, hoc est, rerum, quas cognoscit ille, qui vitur nomine, & in sua mente præsentis dicitur habere, ut ostendimus etiam disput. 75. cap. 3. Quare deceptus est Gabr. q. citata, art. 1. notab. 1. cum contendit, non omnia nomina significare conceptus, sed illa tantum, quæ ad denotandos animi affectus posita sunt, ut intellectus, cognitio. Quamuis enim hæc nomina, & non omnia, significant conceptum formalem; tamen omnia significant obiectiuum, hoc est, res ipsas cogitatas, & cognitatas ab eo, qui loquitur. Quocirca ex eo, quod dicimus, nomina significare conceptus (scilicet obiectiuos) non negamus, significare etiam proxime res ipsas, hæc namque dicuntur conceptus obiectiuus; voces tamen, & nomina, ut in illa cap. citata dicemus, substituantur in locum conceptuum formalium, & cogitationum; tametsi ipsas non significant.

His tactis fundamentis, vnica ratione efficaci probatur hæc sententia Scoti, & aliorum: prius tamen

Okam.
Gabriel.

Nomen dupliciter significat rem, proprie & distincte.

7

Henricus.
Nomen tantum significat rem, non loquenti.

Augustinus.

Aristot.
Omnia nomina significant conceptus obiectiuos, formales.

Gabriel.

Viatores significant rem, sunt Beati Deum, sicuti est.

Bb 3